

Süt bitti, yumurta bitti, bal yapılıyor!

Kültür-Sanat / 30/08/2009

İlk ikisi Ege'de geçen 'Yusuf üçlemesi'nin son filmini Rize Çamlıhemşin'de çeken Semih Kaplanoğlu, 'Çocukluğa dair hatırladığımız her şeyin içinde doğanın da payı var. Burada müthiş bir doğa olduğu için Çamlıhemşin'i seçtim' diyor

ERKAN AKTUĞ

KÜNYE

Filmin adı: Bal

Yönetmen: Semih Kaplanoğlu

Senaryo: Semih Kaplanoğlu

Oyuncular: Erdal Beşikçioğlu, Tülen Özen, Bora Altaş, Alev Uçarer, Ayşe Altay, Kutay Sandıkçı

Görüntü Yönetmeni: Barış Özbiçer

Sanat Yönetmeni: Naz Erayda

Yardımcı Yönetmen: Aslı Sağ

Ses: Mathias Haeb

Yapımcı: Kaplan Film ve Heimatfilm ortak yapımı (NTV, Eurimages, Filmstiftung NRW ve ZDF Arte desteğiyle)

Yapım Sorumlusu: Aksel Kamber

Çekimler 15 gün sonra bitecek.

RİZE - Fırtına Vadisi boyunca tırmanırken 'Buraya baraj yapmak isteyenler delirmiş olmalı' diye geçiriyorum içimden. Trabzon'dan yola çıktığımızda 26'yı gösteren termometre, yükseldikçe düşüyor, Rize Çamlıhemşin'in Ayder Yaylası'na çıktığımızda termometre 13'ü gösteriyor. Ağustos ortasında titriyoruz... Semih Kaplanoğlu, 'Yumurta'yla başlayıp 'Süt'le devam ettiği Yusuf üçlemesinin son filmi 'Bal'ı işte bu coğrafyada, Çamlıhemşin ve çevresinde çekiyor...

'Bal'ın setine ulaşmamız kolay olmuyor. Ayder'e vardığımızda yönetmen yardımcısı Aslı'yı (Sağ) arıyoruz. Ekip bir ormanlık alanda. Aslı, telefonu yapım sorumlusu Aksel'e (Kamber) veriyor. Aksel, buldukları yeri tarif ediyor: "Yılmaz Kafeterya'yı geçtikten sonra soldaki çayırılık alanda pembe bir çadır göreceksiniz. O çadıra geçince ormana girin, sonra bir çayırılık alana gireceksiniz. Yola paralel yürüyün, karşınıza yine orman gelecek. Ormandaki patikadan yürüdüğünüzde yeniden bir çayırılık alana çıkacaksınız. Etrafınıza bakın bizi görürsünüz!" Oldu, başka...

Dev gürgenlerin altında

Çaresiz bekliyoruz... Biraz sonra kafeteryanın sahibi Kamil (Yılmaz) bey geliyor. Ekibin yanındaymış, buldukları yeri biliyor.

Kamil bey ve küçük oğlu Onur'un mihmandarlığında ormanlık alandaki zorlu yaya yolculuğun sonunda ekibin yanına ulaşıyoruz. İki

kişinin kulaçlayamayacağı dev gürgen ve çamların olduğu ormanın içinde iki futbol sahası büyüklüğünde çayırılık bir alandı. Arazi hayli eğimli, ayakta durmak zor. Hava bulutlu, yağmur yok ama çayırılar ıslak. Sabah 05.00'ten beri ormanda çekim yapan ekip hayli yorgun. Sıcağa/soğuğa/suya dayanıklı traking kıyafeti giymeyen birkaç kişinin pantolonları dize kadar su içinde. Yeni sahnenin hazırlıkları yapılırken Semih Kaplanoğlu'nun yanına yaklaşıyoruz. En çok merak ettiğimiz soruyla başlıyoruz. İlk iki filmi Ege'de geçen üçlemenin son filmi için neden Karadeniz'i, Çamlıhemşin'i seçmiş? "Coğrafyanın yerelliğiyle çok ilgilenmiyorum" diyor Kaplanoğlu, "Ben filmdeki ailenin göçler yaşadığını, bütün aileler gibi yer değiştirdiğini düşünmedim. O yüzden ailenin kökleri, Yusuf'un çocukluğunun geçtiği yer olarak burayı tercih etmemin iki sebebi oldu. Birincisi çocukluğa dair hatırladığımız her şeyin içinde doğanın da bir parça payı var ve burada da müthiş bir doğa var. İkincisi Türkiye'de kara kovan dedikleri doğal bal en iyi burada çıkıyor. O serüveni, o eski usul üretim biçimini görmek istedim. Babaya, bütün bu çocukluğa dair anılar... Sanki hayatın başladığı yer, hani hepimiz için olması gerektiği düşünülen böyle bir yerde çekmek istedim."

Semih Kaplanoğlu, Türkiye'nin değişik bölgelerinde böyle bir yer aramış uzun süre. Toroslar'ı dolaşmış, Bolu taraflarına, Yedigöller'e bakmış. İzmir'de Ege bölgesinde de yüksek yerleri gezmiş. "Ama hiçbir buradaki yoğunluğu ve güzelliği taşıyamıyordum, o yüzden burayı seçtim. Çocukluğa dair izler, doğayla içiçe, bu coğrafyada çok var. Mesela bir ritüel çekmek istedim, çocuğun hatırladığı bir şey... Sis Dağı (Trabzon, Şalpazarı) şenliklerinde çektim. Film orada başlattık" diye anlatıyor Kaplanoğlu.

Aslında Kaplanoğlu, 'Bal'ı Artvin'in Gürcistan sınırındaki Macahel Vadisi'nde çekmek istemiş. Ama izin çıkmamış. "Valilikten izin istedik, dediler ki orası askeri güvenlik sahası. Altı ay Genelkurmay'dan izin almaya çalıştık, ama neden bilmiyorum, izin alamadık. Bu durumu faksla Kültür Bakanlığı'na da ilettim, sağolsun onlar da cevap verme zahmetinde bulunmadı."

"Belki de iyi oldu" diyor Kaplanoğlu, "Her olumsuzluk, olumlu bir durum çıkarıyor. Burayı bulduk, Yusuf'u oynayan Bora'yı (Altaş) bulduk. Bora bizim için büyük şans oldu. Çok başarılı. Öbür Yusuf'lar Nejat İşler ve Melih Selçuk'la çok iyi birbirine bağlayacağını düşünüyorum." Çamlıhemşin'e geldiğinde Bora'yı bisikletle gezerken görmüş. Konuşmuş, fotoğraflarını çekmiş. "İzmir'den yeni geldiğini öğrendim, tabi bana çok ilginç geldi. Geleli 20 gün filan olmuş. Filme de denk geldi. Bu tür bağlantılar, göçerlik hep var hayatta. O yüzden 'Bal'ı burada çekmek için hiç tereddüt yaşamadım açıkçası. Ayrıca Çamlıhemşinliler, bize çok misafirperver davranıyor. Özellikle Çamlıhemşin Belediye Başkanı İdris Melek. O da mesela uzun bir süre İzmir'de yaşamış ve yeni dönmüş, çocukluğu burada geçmiş," diye anlatıyor Kaplanoğlu.

Şimdi, çekilecek sahne için hazırlıklar tamam. Yusuf ve babasının (Erdal Beşikçioğlu) ormanda yemek sahnesi... 'Köprü' dizisi ve 'Vali' filminin valisi Erdal Beşikçioğlu, bu kez eskimiş deri ceketini, başında beresiyle bir köylüye dönüşmüş. Katırını bir ağaca bağlamış, başka bir ağaca sırtını vermiş heybesinden çıkardığı ekmeği yiyor. Hayli yorgun bir hali var. Karşısında elinde ağaç dalından yapılmış okuyla Yusuf oturuyor. Yusuf, "Peygamber çiçekleri de açmış mıdır baba?" diye soruyor. Babası "Tabi açmıştır" diyor, "Belki bir iki tane görürüz ormanda." Sahne tek seferde çekiliyor, üstelik provasız. Kaplanoğlu, öyle bir yerde çekiyor ki sahneyi, arka planda muhteşem bir manzara var, dalların arasından Fırtına Vadisi kartpostallarındaki o meşhur şelale görülüyor. Ama kamera orayı görüyor mu ondan emin değilim.

Sahne biter bitmez küçük Bora, hemen oyuna başlıyor. Arkadaşı Onur'la ok atıyorlar. Hiçbir şey umrunda değil. "Sevdim mi bu oyunculuk işini?" diye soruyorum, dikkatini okundan ayırmadan "Çok sevdim" diyor ve oyuna devam ediyor. Bora'nın babası da sette oğluna eşlik ediyor.

'Bence tutacak bu film'

Sonra bir sahne daha çekiliyor, ormanda yürüme sahnesi... Bu kez prova alınıyor. Sahne çekiliyor, yine tek seferde... Bora, yönetmenine 'Güzel oldu mu?' diye soruyor, yönetmeninden 'Güzel oldu' cevabını alınca yine oyuna dalıyor. Bu arada mihmandarımız Kamil bey, "Yahu katır da hiç huysuzluk yapmıyor, sanki film için yetiştirilmiş" diyor ve ekliyor: "Bence bu film tutacak. Ben duygulanıyorum izlerken... Erdal bey katırıyla mahzun mahzun gidiyor, çocuk da arkasından filan..."

Yusuf'un tek başına olduğu sahne hazırlanırken Erdal Beşikçioğlu da ormanda kendisine oturacak düz bir yer arıyor. Kovanlardan oturak yapıyor kendine. Yanına iliyoruz. "Partnerin doğa olunca şartlar da ona göre şekilleniyor" diyor, "Arılar var, tavuklar var, şahin var, katır var, onlarla beraber oynuyoruz işte." Beşikçioğlu, küçük Bora'nın ise 10 numara olduğunu söylüyor. Bazen Bora'yla koyu sohbetlerini yakalayınca Semih Kaplanoğlu'nun çaktırmadan kamerayı açtığını anlatıyor. Bu arada sanat yönetmeni Naz Erayda'dan, Erdal beyin giydiği deri ceketin 'Yumurta'da Nejat İşler'in giydiği ceket olduğunu öğreniyorum. İşte devamlılık diye buna derler.

Yusuf'un sahnesi bitince Semih Kaplanoğlu 'paydos' veriyor. "Orman çarpıtı herhalde" diyor, "Leyla gibiyim."

Malzemeler toplanıyor, inişe geçiyoruz... (Bu arada ekibin çöplerinden sorumlu biri de var sette, tek bir çöp bırakılmıyor ormanda.) Tam ana yola çıkacakken Semih bey, indiğimiz patikayı kastederek "Burası çok güzel, burada da bir sahne alalım" diye sesleniyor asistanı Aslı'ya. Ekip yeniden toplanıyor. Kara bulutların arasından güneş belirince bu sefer güneşin yeniden buluta girmesi bekleniyor. Neyse ki güneş fazla rol çalmıyor ve çok beklemeden sahne çekiliyor. Vakit ikindiye yaklaşıyor. Bu kez gerçekten paydos.

Mola yerine doğru yürürken Kaplanoğlu, Erdal Beşikçioğlu olsun, Tülin Özen olsun, Bora olsun bütün oyuncularının filme çok büyük katkı sağladığını anlatıyor. Kaplanoğlu'na 'Yumurta' ve 'Süt'ün ruh olarak birbirine çok benzediğini, 'Bal'ın nasıl bir hissiyatta olacağını soruyorum. "Bilmem, bu da aynı olur herhalde" diyor, biraz düşündükten sonra, "Çocukluğun getirdiği bir nahiflik olabilir bunda. Çocuğun hayatla karşılaşması, hayatı anlaması ya da yanlış anlaması, umutları, rüyaları, korkuları, duyguların öğrenilmesi hepsi bir arada" diye ekliyor.

Hala çok soğuk. Hemen yola koyuluyoruz. Otomobilin termometresi yavay yavaş yükseliyor. Fırtına Vadisi boyunca inerken 'Buraya baraj yapmak isteyenler delirmiş olmalı' diye geçiriyorum içimden...